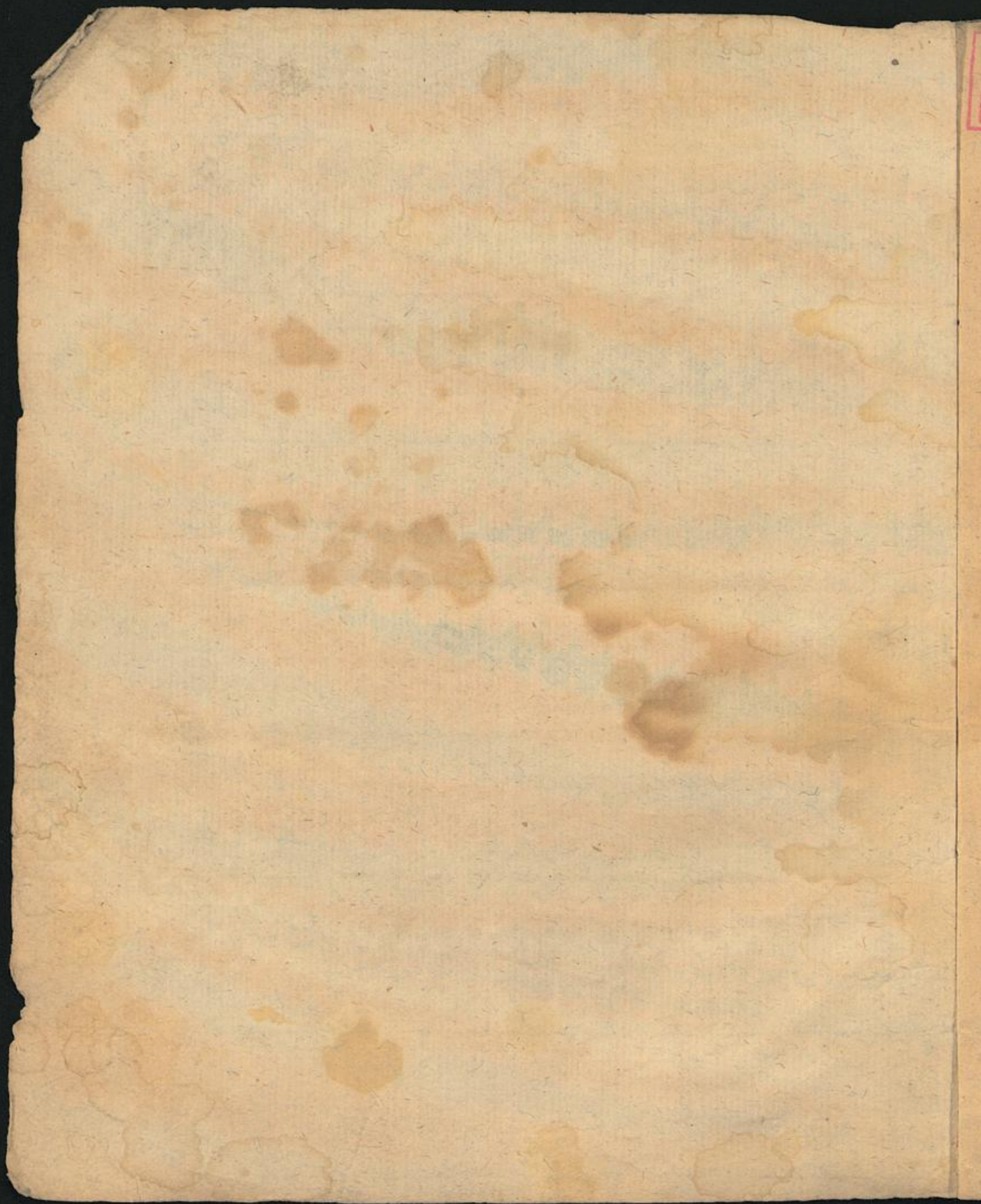

Diss. jur.
93

Diss. jur.
93

80
Landes- u. Stadt-
Bibliothek
Düsseldorf

X. Jur. 93 acc. 173/01

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS
DISQUISITIVA
JURIS CONSUETUDINARII JULIO-MONTENSIS
CIRCA
CONNUBIALEM BONORUM
COMMUNIONEM.

QUAM
DIVINÆ OPITULATIONIS FIDUCIA
EX DECRETO
MAGNIFICÆ AMPLISSIMÆQUE
FACULTATIS JURIDICÆ
IN ILLUSTRIS REGIA TEUTOBURGENSI
UNIVERSITATE
SINE PRÆSIDIO
PRO LICENTIA
SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CAPESSENDI
AD DIEM XXX. NOVEMBR. MDCCLXXIII.
HORIS, LOCOQUE SOLITIS
PALÆSTRICÆ VENTILATIONI SUBMITTIT
DEFENSURUS AUCTOR
JOANNES RUTGERUS AMBROSIUS DÖRSTEN
JULIACO - WASSENBERGENSIS.

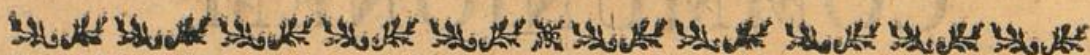

TEUTOBURGI AD RHENUM
TYPIS FR. AD. BENTHON, ACADEM. TYPOGR.

1371 387 01

DEO,
PRINCIPI, PATRIÆ,
PATRONIS

S. D.

PROOEMIUM.

Super univēsa societatum materia pro modulo meo differere parantem non tam obvia rerum moles perculit, quam superiorum meorum hanc prolixitatem ut nimiam aspernantium veneranda autoritas retraxit.

Hinc præter affinia socialitari negotia, & innumeros illos terrâ, marique casus, queis ex Lege Rhodia vel directo, vel (æquitatis ratione, etiam citra affectionem consortium, damnorum, periculorumve communionem dictante) extenso ejusdem usi jus dicitur, alioquin lubenter transmissos, & ipsum titulum ff. & C. pro socio, quanquam originariam, ac principalem jurium socialium sedem obsequenti silentio supervectus, ex jure patrio, scilicet circa consuetudinariam illam conjugum Julio - Montensium bonorum communionem præcipua quadam, ac maxime usuvenientia decerpsi, ac per quæstiones proposita, salvo cujusque saniori judicio, resolvi, cætera ad corollaria ablegando.

Quæ, qualiacunque sunt, æquanimi benevoli Lectoris censuræ, eâ, qua par est, verecundiâ substerno, securus veniæ, quam unice pro laude paciscor, dummodo meminerit, Novitium me jurisprudentiæ, non veteranum, nec voluminosos tractatus, sed modicam Dissertationem

Candidato permitti.

DISSERTATIO JURIDICA
CONTINENS
DISQUISITIONES QUASDAM
CIRCA
CONSUETUDINARIAM
CONNUBIALEM BONORUM
SOCIETATEM
DUCATUUM JULIÆ, ET MONTIUM.

Quæritur imò An, & qualis in patria
Juliacensi & Montensi inter conjuges
bonorum societas obtineat?

R. Jure communi expeditum qui-
dem est, inter conjuges ultra vitæ, &
corporum consuetudinem nullam bo-
norum communionem dari, neque
Ordin. Jul. & Mont. de hac ex-
presse quidquam disponit, nihilo tamen minus inveterata,
ac notoria consuetudine receptum est, bona immobilia con-
stante matrimonio acquisita communia esse virum inter
& uxorem. *ROSENTHAL de feud. cap. 5. concl. 66. n.*
3. Cap. 10. concl. 5. n. 22. Item meritissimus de patria

Procaccellarius *VOETS Hist. jur. C. Jul. & Mont. n. 92. n. 152. & in tract. de jure revol. cap. 7. n. 1. quod & cap. 12. exemplis, & præjudiciis illustrat, ac confirmat. Et* quanquam laudati A. A. mobilia silentio prætereant, antiqua tamen, & moderna observantia, perpetuæ rerum judicatarum autoritas testis est, bona quoque mobilia, & quidem tam in matrimonium illata quam stante eodem acquisita conjugibus nostratibus esse communia; nihil enim impedit, quod mobilia in *Cap. Ord. F. M. 95. §. 60* vel nun *20. in f. indistinctim* dicantur sequi conjugem ultimo superstitem, eodem namque modo dicimus: mobilia sequuntur personam, id est, dominum. *F. a Sande L. 4. t. 8. def. 7. vers. aliud judicium, & ab eo allegati.* Asserendum itaque, quod conjux ultimo superstes in casu non exclusæ bonorum communionis aliam mobilium medietatem jure successionis statutariæ acquirat, aliam communio- nis jure tanquam dominus retineat. Probè etenim distin- guendum inter lucrum statutarium, & dimidiam partem bonorum communium. *COCCEJI Disp. 53. Cap. 8. §. porro probe etc.* Quamvis & ipsa portio statutaria originem, & causam suam connubiali societati proxime debeat. *BOEH- MER ad ff. T. IV. Exerc. 40. §. 9. Clariss. D. HOM- EERGK Prof. Marburg. Dissert. de communione bonorum inter conjug. nob. & illustr. per Germaniam exule §. 34.* Insuper nihil prohibet, vel implicat, ex pluribus causis aliquid deberi, debitorem creditori, & creditorem debito- ri, ac socium socio heredem esse *per notoria.* Quod au- tem hæc communio indistincte se extendat ad universa mobilia etiam illata, id exinde ortum traxisse mihi videtur, quod bona mobilia in ordine ad conservandam familiam tanti non, quanti immobilia habeantur, & onerosum ni- mis esset, ad probandum acquisitionis tempus omnes, & singulos contractus, quibus mobilia acquiruntur, in scrip- turam redigere, aut utrimque illata inventariare. Consue- tudines denique Provinciales attendendas esse in illis, quæ *in Ord. Jul. & Mont, ordinata non reperiuntur, ipsamet Ord.*

Ord. Cap. finali 108. præcipit. Conf. VOETS in Hist. jur. n. 91. & ab eo alleg.

*Quær. 2dò. Quales igitur regulæ in dijudicanda no-
strare consuetudinaria conjugali bonorum communione ob-
servandæ veniant?*

R. Regulæ societatis juris communis Romani. Pro-
prias enim, & speciales juris Provincialis, aut authenti-
cas Germanici universalis scriptas non habemus. Illas au-
tem in æquitate naturali (quæ ubique tenet) plerasque
fundatas cernimus, nec non consuetudinariam nostram
connubialem bonorum societatem videmus cum illa, quæ ju-
re Romano omnium bonorum simpliciter dicitur, essentiali-
ter convenire, conf. *HUBER. Præl. P. 1. L. 3. Tit. 26. §. 2.
vers. imago.* Ac pauca illa, in quibus a doctrina Romana
regulari differt, esse exceptiones, quæ pacto adjecto, vel
consuetudini adscribendæ sunt. Ita unanimis fere D. D.
fert opinio, praxis quotidiana comprobatur, imò ipsemet
D. Conf. Cam. H. A. LANGE a juris Romani doctrina
in materia communionis bonorum conjugalis aliòquin alie-
nissimus saltem, ubi certa cuique conjugum portio assigna-
ta est, fatetur in sua jurisprudentia de comm. bonor. Cap. 7.
§. 26. vers. 1. ne dicam, quod eundem toto suo tractatu
æquitatem legum Romanarum fere promiscue applicare
coactum deprehendam:

*Quær. 3tid. Quomodo igitur differat conjugalis
nostras acqæstuum societas a societate, quæ jure Roma-
no dicitur omnium bonorum simpliciter?*

R. Societatem hanc bonorum conjugalem sic defi-
niri posse existimo, quod sit *contractus de universis indi-
stincte mobilibus, nec non acquirendis stante thoro immobilibus
pro consuetudine, & more majorum communicandis ad commo-
diorem familiæ sustentationem, ac sobolis, mutuique amoris
promotionem tacito consensu initus.* Connubialem autem hanc
bonorum communionem contractum esse voluntarie, &
tacite initum exinde satis apparet, quod desponsati, aut
etiam conjuges hanc communionem, vel societatem pacto

nuptialibus evitare, aut tollere omnino possint. Quod ergo nisi fecerint, tacite eandem agnovisse, ac more majorum nuptias contraxisse videntur *arg. Cap. Ord. Prov. 94. pr. COCCEJI Disp. 53. Cap. 3. pr. clariss. Prof. HOMBERGK supra cit. Diss. §. 11. in f. §. 41. in f. & §. 42.* Quoad substantialia itaque nullam invenio differentiam, nisi quod quoad mobilia, removendæ difficultatis gratiã sit ampliata, ita, ut non solum mobilia titulo etiam mere lucrativo acquirenda, sed & ante contractam hanc societatem acquisita fiant communia, & quidem tam hæc, quam postea acquisita immobilia indistincte absque ulla traditione, aut cessione communicentur. *STOCKM. Decis. 49. n. 1. & seqq. Decis. 54. n. 4. & Decis. 59. n. 2. Sande Lib. 2. T. 5. def. 6. Wesel cap. 2. n. 11. p. 97. Huber. Pral. Lib. 17. T. 2.* Etenim tam uxor, quam maritus in casum improlis matrimonii de medietate acquæstus immobilium (salvo superstiti usufructu) libere disponere potest, licet nunquam vere tradita, vel cessa sit, prout quotidiana testis est praxis, & experientia. Reliqua, in quibus differt, sunt tantum accidentia *COCCEJI Disp. 53. cap. 3. §. 1. adjecto tacito pacto, vel consuetudini adscribenda, scilicet quod maritus sit institor, & præfectus societatis, ut infra ostendam, quod rationes non reddat, quod in hanc communionem, vel societatem non veniat fundus retractus jure acquisitus, quoniam hoc juri protimiseos in favorem familie introducto è diametro repugnaret, pretii nihilominus medietas comm. divid. judicio venit refundenda. a Sande Lib. 2. T. 4. def. 3. §. porro, & §. res permutata in f.* Ubi etiam dicit, prædium pecuniã è venditione prædii proprii alicujus conjugis redactã emptum fieri commune, ita tamen, ut pretium venditi hujus prædii communi dividendo judicio recuperari possit. Verum idipsum æquitas, & regula societatis omnium bonorum simplicis postulare videtur, ut fors cuique sua finitã societate restituatur *RODENB. de jure conj. l. 2. cap. 4. §. 26.* Quamvis enim in ordine ad dominiũ pecuniã in particularibus regu-

regulariter non succedat in locum rei, aliud tamen est in ordine ad obligationem restituendi *arg. eorum*, quæ habet *ENGEL ad DECRETAL L. 3. T. 27. n. 23. in f. VOETS de jure revol. cap. 12. exempl. 8. in not.* Inter reliqua discrimen reperire est in eo, quod liberi communes de bonis communibus dotentur. *Ord. Jul. & Mont. Cap. 73. & Cap. 95. §. Da aber vers. und sollen.*

Quær. 4to. Cujus loci statutum, vel consuetudo in dijudicanda communione attendenda veniat?

R. Domicilii mariti, non autem contracti matrimonii, nisi hic vel actu, vel destinatione sit domicilium mariti; hujus enim forum, & domicilium uxor sequitur, per destinationem autem in loco maritalis domicilii matrimonium contractum intelligitur. *RODENBURG de jure conjug. tr. prælim. t. 2. cap. 5. n. 15. pag. 90.* cum destinata inducant naturam rei principalis *arg. L. 2. C. de bon. vacant.* Huc referri meretur *L. 65. ff. de judiciis. L. f. §. 3. ff. ad munic. & LANGE de comm. bon. conjug. cap. 3. §. 6. ubi & pag. 70.* eleganter pertractat, & dijudicat, quodnam quoquo casu domicilium mariti censetur.

Quær. 5to. Num consuetudo hanc communionem fundans sit realis, ut territorii finibus limitetur, an personalis, ut ultra illud se extendat?

R. Abstractivè ab omni praxi forensi loquendo rem breviter sic definiendam puto: Consuetudo hæc ex uniformiter repetitis, & frequentatis majorum nostrorum similem connubialem bonorum societatem paciscentium expressis conventionibus procul dubio ortum suum traxit, proindeque majorum illas expressas conventiones hodie-
num repræsentat. *RODENB. de statut. diversit. t. 2, c. 5. n. 14. pag. 85. Coren. cons. 25. pr. &c.* Cui & adstipulari videtur quod *STOKM.* docet *de jure devolutionis cap. 4. n. 3. & 4.* Verum expressæ illæ majorum communionem paciscentium conventiones territorio adstringi nec debuerunt, nec pro forma consuetudinariæ nostræ so-
cietatæ

cietatis potuerunt. *Non debuerunt*, quia regulariter omni Jure indubitè licitum est, sociis non conjugibus, quidni sociis simul conjugibus? alterius territorii prædia (suppositis solennibus alibi forte ad consequendum dominium requisitis) acquirere. Siquidem societas, vel communio est species alienationis inter vivos, ut ita in substrato nulla sit quæstio de successione (quam determinare cujusque loci legibus proprium esse lubens concedo) sed de acquirenda per contractum societatis communione ipsa, vel obligatione ad communicandum. Ineptissime enim quis diceretur jure successionis consequi id, quod vel jure communionis pro parte indivisa jam habet, vel societatis judicio eidem est communicandum. *STOCKM. Decis. 49. n. 6. §. Dissolutis. Non potuerunt*; cum alioquin societates ita conventæ, ut maritus libera, & fere solitaria administratione gauderet Leoninam pravitatem sapuissent, quippe qui emendo prædia in ejusmodi ditione, ubi acquæstus soli cedit marito, uxorem enormiter defraudasset, ac proin nullæ, invalidæque fuissent. *L. 29. L. 30. ff. pro soc.* Supte ergo sequi existimo, consuetudinem conjugalem bonorum societatem foventem nullo modo territorii finibus fore coarctandam.

Sin itaque consuetudo ejusmodi aliò jure censeri haud debeat, quam actus illam constituentes, ulterius pleno fluit alveo, etiam societatem secundum ejusmodi consuetudinem tacitè contractam, eaque informatam eodem cum ipsa loco esse habendam.

Aliorum insuper celeberrimorum virorum, & A. A. v. g. *STOCKM. Decis. 121. n. 7. & 8. Wesel. de connub. bon. societ. n. 110. & seqq. RODENB. de statut. diversit. t. 2. c. 5. n. 12 in f. n. 14 & 15. D. LANG. de comm. bon. conj. cap. 4. §. 11. VOETS in Hist. jur. n. 184. pr.* argumenta huc adminiculantia allegare, contrariæque aliorum longius refutare eo lubentius superfedeo, quo facilius est, litibus inde ob contrariam communionem, ac in judicando receptam hic alibique sententiam metuendis per expressa pacta nuptialia obviare.

Quer.

Quæritur. Quænam res hic veniant sub nomine
mo- vel immobilium?

Re. Jure communi quidem solæ res corporales, quæ salvæ de loco in locum moveri possunt, dicuntur mobiles, immobiles, quæ sic moveri non possunt, ut res soli, vel quæ partem immobilium efficiunt, vel perpetui usûs causâ certo loco sunt destinatæ. *L. 13. §. f. L. 14. L. 15. pr. ff. de act. emt. L. 242. §. f. ff. de V. S. res incorporales, ut jura, obligationes, & actiones tertiam speciem constituunt. L. 15. §. 2. ff. de re judic. L. un. §. 7. C. de rei. ux. act. L. 2. C. de quadrienn. præfer.* Jure vero statutorio, ac consuetudinario apud nos quædam circa hanc materiam specialia introducta sunt; spectant enim hic ad immobilia quoque. *Erbzins, und Renten, Erbsfächte, Erbrenten, Erbdienste und Gerechtigkeits. Ord. F. M. Cap. 95. §. So viel nun u. VOETS tr. de jure revol. cap. 4. n. 1. 2. 3. & 4. Item reditus redimibiles ex parte debitoris. VOETS Hist. jur. n. 213. denique per praxin judicialem aliquot abhinc annis hic relata sunt nomina judicialia passiva, quod tamen praxis moderna Dicastralis eò rectius reformasse videtur, quominus hypotheca etiam judicialis, ceu accessoria naturam obligationis principalis, quæ personalis, & ad pecuniam, quæ est res mobilis, tendit, immutare queat, oporteatque contrariorum diversam haberi rationem. Ad mobilia itidem: *Erbrenten, Pfandschaft, Gereidgeld, fort & üchten, so die Eage beschoren, und Weingarten, so mit dem ersten Band beschloffen, auch Jahrsfächte, und erschienene Erbpension, und Renten. loc. ord. cit. VOETS Hist. Jur. n. 212. & seqq. BECKERS combin. practicab. comb. 2. n. 20. & seqq. nisi redimibiles reditus, census, vel hypothecæ pactis nuptialibus, aliisve sint immobilizatæ. Ord. cap. cit. §. f. & arg. cap. 69. pr. vers. unter welche u. VOETS. Hist. jur. n. 251. & seqq. Præter enumerata tamen etiam res illæ apud nos pro mo- vel immobilibus habentur, quæ tales sunt de jure communi, vel speciali**

consuetudine *ibid* n. 250. Actiones tandem ad rem immobilem competentes ad res immobiles, & v. v. referuntur. *GALL. Lib. 2. Obs. 11.*

Quær. 7mo. An utrique conjugum circa regimen familiæ, & administrationem bonorum æquale, vel inæquale jus competat?

Re. Omnino inæquale; maritus namque omni jure, Divino, ac humano caput est uxoris, proindeque & reliquæ familiæ. Ac præterea jure nostro provinciali uxoris suæ curator est legitimus (antiquo nostro idiomate) *Mann und Nombat cap. ord. F. M. 94. §. f.* bonorumque societati præpositus, ut ita eidem non modo bonorum uxoris propriorum, sed & communium administratio competat. Non tamen dicta curatela secundum regulas curatellæ ordinariæ æstimanda venit; siquidem hæc marito non ut onus, sed ut honos data est, cum nec juret, nec inventarium conficiat, nec rationes reddat. *D. LANGE de comm. bon. conj. cap. 7. §. 4. pag. 166.* Quin intersit, maritus sit majorennis, nec ne, partim quoniam jus nostrum statutarium non distinguit, partim ex ratione adæquata, & eleganti *WEFERI Tr. de comm. bonor. P. 1. lib. 19. §. 3.* dicentis: *Verius plerique minorem maritum plenissime sui juris constituunt, ut non solum sua, sed & uxoria bona administret, quia per matrimonii naturam, ac dignitatem vir evadit familiæ caput, & paterfamilias, ac jus imperandi, & liberam potestatem commercia tractandi consequitur, secus metu restitutionis nemo cum eo contraheret, & interdiceretur ei quodammodo commercii.* Integrum tamen in casu minorennitatis oportet esse judici, pro arbitrio, & circumstantiis aliquid mutare, quemadmodum ejus quoque manus intuitu majorennis furiosi, vel prodigi haud sunt ligatæ. *RODENB. de jure conj. tr. præf. t. 4. c. 4. n. 2.*

Uxoribus autem omnem administrationem, vel alienationem rei etiam leviuscule, seu œconomicæ denegare, nec utriusque conjugis privata, nec publica patitur utilitas.

Quæ-

Quænam vero, & quanta eò spectent, difficile est generaliter definire; sed iudicis ad circumstantias, & conjugum qualitatem respicientis arbitrio hocce relinquendum. *Wesel tr. 2. cap. 3. n. 37. Sc. ibique alleg. Dd. vid. omnino LANGE de comm. bon. conj. cap. 7. §. 13. per totum, & BECKERS comb. 2. a. n. 45. usque 59.* Moribus nostris videmus easdem tanquam à maritis rei economicæ tacite præpositas indies in foris, ac tabernis esculenta, vestimenta, suppellectilia, similiaque coëmentes. Id quod apud confines nostros Ruremundenses expresso statuto illis concessum reperire est *Part. 1. tit. 2. §. 2. n. 14.*

Quær. 3°. An maritus Julio-Montensis bona paraphernalia uxoris citra ejus consensum recte alienet, & quid circa bona communia obtineat?

R. Primum innuere quidem prima fronte videtur ipsa *Ord. F. M. cap. 24. §. f.* cum sola dotalia (quæ per tò: *Heyrathsgüter* indubie denotantur *conf. §. 2. & 3. ibid*) ab alienandi potestate *nominatim* excludit. Sed hoc non obstante ex sequentibus rationibus placet negativæ ad stipulari, quam non solum jus commune, Sed & vicinarum Gentium peculiaria statuta, imo ICTorum nostrorum Primores usuali interpretatione prudenter defendunt. Non enim maritis talismodi alienandi facultas potest competere ceu pars, & sequela potestatis maritalis, quia hæc testante jure Justiniano circa personalia matrimonii, uxoris, & familiæ regimen occupatur. Non ex impersonalitate uxoris, quia hæc non tanquam verè minorennis, aut mentis inops, sed lxxu minor sub curam mariti eatenus concedit, caputque eo duntaxat intuitu dimittit, quod una domus biceps & æque principale regimen congruè non ferat. Non ex hac ipsa cura, quia illa hujus fines, intentionemque uxoris excederet. Non ex connubiali bonorum communione, quia illata hæc immobilia non communicantur. Non ex institoria societatis præpositura, quia hæc ultra res communes non porrigitur. Non ex maritali rerum administratione, quia hæc

venditione rerum administrandarum non exercetur, sed interit. Insuper maritis talis potestas non est necessaria; quia in concordi conjugio uxor in utilem unius, alteriusve prædii sui venditionem perlibenter consentiet, vel si pervicaciter renitatur, iudex imploratus defectum supplere poterit. Est & periculosa, ac domnosa uxoribus, ejusque cognatis; quia taliter marito (quod improli præsertim conjugio extimescendum) uxorem, ejusque familiam bonis avitis sub quovis quæsito colore, & omni modo spoliare liberum, ac expeditum foret. Congruenti igitur juris systemate providendum, ut sublatis fraudum, ac simultatum fomentis causa uxoris illæsa præstetur potius, quàm vulneratæ remedium quæeratur.

Ne omittam, quod *Ord. F. M. citato cap. de solis dotalibus bonis ex professo agens illa NB. imposte- rum* ab isthac maritali licentia vindicet, quæ ante promulgationem statuti circa dotalia (quoad paraphernalia non item) maritis usitata, aut usurpata fuisse videtur, forte ex eo, quod maritus legitimus uxoris suæ curator vi juris patrii, simulque ex jure communi dotis dominus haberetur. In paraphernalibus vero sola usus, aut usus-fructus communio eidem competeret. Itaque præment. §. finalis non illico citra necessariam concludentiam eorum detroquendus est, ac si in cæteris uxoriis bonis (solis dotalibus exceptis) viro omnimoda alienandi potestas adstruatur.

Quemadmodum itaque de potestate mariti circa alienationem paraphernalium jure nostro statutorio nihil invenitur determinatum, ita per *cap. statuti nostri ult.* remittimur ad jus commune, quo maritus in alienatione paraphernalium uxoris ejusdem indiget consensu, *arg. L. 8. §. 11. C. de pact. conv. tam sup. dote. L. 6. C. de revoc. donat. STRYK. U. M. L. 23. t. 5. §. 6. ac ibid. citat.* Quin tamen intersit, consensus hicce tacitus sit, an expressus. *Mean op. postb. Def. 59. n. 7. §. 8. cum taciti, atque expressi, par sit virtus, STRYK. op. o. vol. 7. Disp.*

Disp. 24. cap. 4. §. 7. ibique cit. prout inter alia nuper anno 1771 iudicatum in Sachen Zanders wider Gebrüdere Kellerstraf ad causam concursus creditorum wider Wittib Grashauf Hofr. A. Mettmann. Quoad bona immobilia è contra coacquisita, nec non mobilia etiam illata expedita res est, maritum talia bona inscia etiam, & invita uxore libere, sed bonâ fide, valide alienare posse. Maritus enim non modo curator uxoris est, sed & veluti institor, ac præpositus societati bonorum conjugali, ad quam præacta bona ceu communia pertinent. Institori autem concessa intelligitur facultas vendendi, alienandi, negotiandi. *Bald. ad L. nemo ff. pro soc. Didac. a Segura de lucris nupt. n. 50. & seqq. STOCKM. Decis. 48. n. 7. Dec. 55. & 57. veluti & hoc diversa confirmant præjudicia v. g. in Sachen Erbg. Zanders wider Apothekern Zanders Hofr. Stadt Düsseldorf den 9. April 1717. in Sachen Agnesen Kannegiesser wider Rutger Schenkel, und Huijen Hofr. A. Bergheim 1735. in Sachen Erbg. Adams wider Anton Trimborn Geheimrath A. Bergheim 1742. item in Sachen Nothöbel wider Seuffen. Nec obstat à Procan. VOETS in Hist. J. n. 164. relatum præjudicium, quippe quod de bonorum immobilium communium ejusmodi alienatione intelligendum est, quæ vel in fraudem uxoris, ut ex allegatis ibid. A. A. STOCKM. & GARS. clarissime liquet, vel hac mortuâ quoad medietatem devolutam nulliter facta est.*

Quer. 9nd. Quinam sint præcipui connubialis nostræ bonorum communionis effectus reales?

Re. 1) Quod matrimonio tam pro- quam improli- ficato per mortem conjugis dissoluto conjux superstes *alterius medietatis* stante thoro acquisite bonorum immobilium æque, ac cæterorum bonorum suorum immobilium verus maneat dominus; hoc solummodo discrimine, quod deficiente prole dictorum bonorum dominium liberum sit, ac solutum, extante vero prole, in hujusce favorem, securitatemque frenetur, ac vinculetur. *Alterius è contra*

medietatis, ut & reliquorum bonorum immobilium proprietas, quæ ad defunctum pertinere, in liberos, aut, his deficientibus, in cognatos ejusdem plenè devolvatur, rese vato quoad sic devoluta parenti superstiti ad dies vitæ usufructu. Unde quoque fit, ut ordinarie demum post mortem hujus usufructuarii, liberis deficientibus, inter utriusque conjugis cognatos immobilium communium divisio institui, priorumque ultimo defuncti conjugis bonorum successio deferatur respective, & proprietas morte prædefuncti modo devoluta cum usufructu consolidetur. Prout hæc omnia præter notoriam praxin haud obscure colliguntur ex *Ord. F. M. cap. 70. cap. 74. cap. 95. §. 1. & 9.* Unde nachdem *cc. L. 1. ff. de hered. vel act. vend. L. 94. ff. de acq. hered. L. 1. C. de bon. matern. STOCKM. Decis. 8. n. 4. Dec. 48. n. 4. 7. & 8. Dec. 49. n. 1. & seqq. Dec. 54. n. 4. & Dec. 59. n. 2.* item *de jure devol. cap. 5. n. 7. 8. & 9. cap. 6. n. 7. & 8. & cap. 13. n. 1. & 2. VOETS de jure revol. cap. 4. n. 18. cap. 7. n. 7. & 8. cap. 12. exempl. 1. 2. 3. 4. 5. 7. 10. 19. 20. 22. 23. 24. 25. & 27.* ibique respective in notis, Idem *Hist. j. n. 158.*

2) Quod conjux ultimo superstes, licet tam in casu fecundi, quam sterilis connubii universa eundem sequi dicantur mobilia *Ord. F. M. cap. 95. §. 10* vel nun *cc. GAIL. Lib. 2. obs. 10. n. 4. VOETS. Hist. j. n. 206. & 207.* Veruntamen juxta antedicta vi bonorum communium alteram horum medietatem quæ dominus retineat, alteram duntaxat proprie jure specialis statutariæ successionis consequatur.

3) Tandem evidentiores, ac puriores effectus cernuntur in casu, quo conjuges hanc tacite contractam bonorum societatem pacto expresso tollunt, rerumque communium separationem instituunt. Quemadmodum hoc eisdem non modo *arg. cap. Ord. F. M. 94. §. 1.* Verum etiam communi UD. sententiâ concessum est *LANGE de comm. bonor. cap. 9. §. 7. & 9.* Porro in casu, quo

quo conjuges ipsi utriusque vel consensu, vel culpâ separantur. Denique in casu, quo matrimonium utriusque conjugis ignorantia hucusque putativum nullum declaratur. Ubi quippe conjuges acquisita stante thoro mobilia, universaque mobilia (exceptis casu ultimo illatis, *STOCKM. Decis. 62.*) oneraque, & commoda æquâ inter se lance dividunt. In casu vero divortii nullitatis, vel separationis, quo alteruter nocens detegitur, ad jus commune, consuetudinesve Germanicas cum laudato *LANG. cap. cit. §. 1. 2. 3. 4. 5. & 6.* recurrentum duco, ad quem me ob propositæ brevitatis metam, casuumque diversitatem referre cogor. Proindeque quoad obligationes personales.

Quer. 10mò. Utrum conjux ad solvendum debitum conjugis antenuptiale stante adhuc matrimonio, vel etiam societate conjugali per separationem dissolutâ teneatur?

R. Quæstio hæc distinctione illâ inter debita socialia, & non socialia ex æquo deciditur. Ad illa pertinent debita stante thoro, vel societate, & ex causa, qua societati conjugali commodum aliquod ad lucrum conjugale spectans accrescit, contracta sunt. Omnia e contra debita, quæ nec in commodum societatis conjugalis, nec ad perferenda huic incumbentia onera creata sunt, ad passiva non socialia referuntur. *STOCKM. Decis. 48. n. 7. & seqq. LAUTERB. Diss. de ere alieno in societ. conj. contr. & LANGIUS de comm. bon. conj. cap. 7. §. 25.* ubi quoque enumerantur species sub hac divisione contentæ. Illa utrique incumbunt, hæc ex alterutrius bonis propriis præstanda sunt. *A. A. cit.* Quemadmodum igitur debitum ab alterutro conjugum ante matrimonium contractum non est sociale, ita nec utrumque conjugem socium in casuposito onerare poterit.

Et quamvis secundum jus commune in ordine executionis in favorem debitoris primo mobilia veniant distrahenda; non tamen ideo hæc magis, quam immobilia
credi:

creditori simplici affecta sunt. Quamvis porro jus nostrum statutarium *Cap. 74.* in successione, ceu titulo lucrativo onus æris alieni mobile mobilibus imponat, minime tamen inde sequitur; ergo etiam, qui titulo oneroso v. g. societatis, emptionis &c. mobilia acquirit, debita mobilia persolvere tenetur. Nec video, quid nos ad recipiendum defraudationi aptum illud brocardicum: *Die dem Mann heyrathet, heyrathet auch dessen Schuld*, aut, inquam, contra sentiendum inducere possit; cum non agatur de jure, vel præjudicio tertii, sed indemnitate innocentis conjugis. Imputent namque sibi creditores, quod conjugem ante alienationem per bonâ fide tacitè contractam nuptiis communionem factam non convenerint, aut solutionem non urserint. Et quid quæso valebit creditor contra donationem remuneratorem medietatis mobilium rite, & sine fraude factam? Sufficiat itaque hic creditoribus, quod si pecuniæ creditæ in utilitatem alterius quoque conjugis versæ sint, actione de in rem verso eundem convenire possint. Verùm ultra,

Quær. 11mo. Num maritus delinquendo, ludendo, cavendo, & solus debacchando, si contractis exinde debitis ejusdem substantia insufficientis sit, afficiat partem coacquisitorum, aut bona paraphernalia conjugis?

R. Cum medietas acquisitorum dominio, & possessione tenus ipso jure spectet ad utrumque conjugem, quod apud nos (ne alieni juris, consuetudinisve testes adhibeam) præter ea, quæ habet *VOETS tr. de jure revol. cap. 12. exempl. 7. in voto*, vel exinde satis liquet, quod totâ die tam uxor, quam maritus desuper, quando vinculum statutarium in favorem liberorum extantium non vetat, mortis causâ libere disponat (quod idem fieret in medietate mobilium, nisi hæc tanquam lucrum statutarium ultimo superstiti adscripta esset) quæstionis autem æs alienum juxta antedicta non sit sociale, seu ex quæstu pendens, & ejusmodi contrahendo legem præpositionis transgressus videatur maritus, *STOCKM. Decis. 55. in f.*

ut taceam de *Senatusconsulto Vellejano*, & *Auth. si qua mulier*, non poterit conjugem quâ sociam ullo modo onerare. *L. 12. ff. pro soc. supra cit. LAUTERB. & LANGE*. Si vero uxor titulo lucrativo ut hereditario alteram mobilium medietatem morte v. g. mariti ipsi delatam acceptaverit, omnino obligata erit per dicenda ad quæst. sequentem, qua

Quer. 12mo. Num conjux soluto per mortem matrimonio teneatur ad solvenda debita à conjugè ante matrimonium contracta?

R. Ut quoad debita immobiliaria expedita res est, quod sequantur heredem immobilarem, *VOETS in Hist. jur. n. 213.* cum onus reale fundum sequatur, & cum eo ad quemcunque transeat successorem, ita & quoad mobilia satis certi sumus in eum casum, quo quis heres existit, cum enim nomina mobilia activa, & passiva apud nos in successione partem faciant rerum mobilium, consequens est, ut, qui harum heres est, nominum dictorum quoque successor existat, eaque solvere teneatur, etiamsi ante matrimonium ab alterutro contracta sint, cum lucra, vel bona nulla intelligantur, nisi deducto ære alieno. *Cap. ord. 74. §. 1. & cap. 95. §. so viel nun 2c.* ita tamen, ut & in subsidium, excussis etiam propriis heredis mobilis bonis, heres immobilis teneatur, ex ratione quod æs alienum respiciat totum patrimonium defuncti. *VOETS in Hist. jur. n. 209. & 210. BECKERS comb. 2. n. 14. & 15. STOCKM, de jure devol. cap. 13. n. 3. 4. & 5.* illâ etiamnum hoc casu observatâ distinctione, quod, si debita sint socialia, medietas acquæstus immobilis, quam heres immobilis successionis jure adeptus est, tanquam pro his proprie affecta, primo excutienda veniat, acquæstus enim cum effectu non intelligitur, nisi sociali ære alieno deducto *arg. L. 30. ff. pro soc. L. 39. ff. de V. S. LANGE de comm. bon. conj. cap. 7. §. 26. pag. 230. ibique cit. Lauterb. STOCKM. Decis. 48. n. 7.*

Quor. 13tio. Annon forte conjux conjugis prædefuncti sit heres necessarius?

Re. Ne vel minime; quod enim nullâ lege provinciali, vel consuetudine invenimus i. troductum, quod contra jus commune asseri hoc poterit, quo quilibet præter olim servos non modo delatæ hereditati, verum etiam cuivis favori pro se i. troducto renunciare potest? *L. 41. ff. de minor. l. 71. ff. ad L. falcid. L. 51. C. de Episc. & Cler. L. 29. C. de pactis. L. 16. C. de jure deliber.* quod enim in gratiam alicujus concessum dignoscitur, non est in ejus dispendium retorquendum. *C. quod ob gratiam de R. J. in 6. & in ducta ad unum finem non debent effectum contrarium producere. L. 14. ff. de adim. leg. L. 2. §. f. vers. aliquod contrarium C. de Jurej. propt. cal. dando. Kobl. ad Constit. Marchic. q. 7. n. 8. & 9. STOCKM. Decis. 59. n. 3. &c.*

Quor. 14to. Quatenus igitur conjux renunciando lucro statuario, cæteraque medietatis omnium mobilium, acquiritorumque immobilium ab onere æris alieni se, suaque liberare possit?

Re. Iterum distinguendo: Vel debitum est sociale, aut etiam ejus proprium non sociale, & hoc casu sana ratio videtur dictare, quod, uti quis rem emptam in mare projiciendo se ab obligatione solvendi pretii nequitiam liberat, ita neque conjux taliter renunciando se se ab hujusmodi ære alieno solvere queat. Siquidem hæc obligatio non ex possessione rerum, sed ex contractu societatis, aliisque veris, vel quasi aut delictis vel quasi nata sit, necesse est, quæ non tollitur, nisi præstatione ejus, quod in obligationem est deductum. Ita hic 1. Decembr. 1739. in causa de Godesberg contra Bender judicatum fertur. *Vid. etiam LANGE de comm. bon. conj. cap. 9. §. 8. pag. 287.*

Vel debitum est non sociale ab altero conjuge contractum, & tum solâ repudiatione medietatis mobilium illius, quæ verum est lucrum statuarium (altera enim medietas

dietas non jure successionis statutariae, quanquam vulgo ita simpliciter dicatur, sed communionis jure competit) tantum effici puto, ut ab hujusmodi debito, quantumcunque sit, omnino liberetur. Jure enim societatis ad tale nunquam fuit obligatus, & quis eum ceu heredem condemnet, cum heres factus non sit, sed hereditatem statutariam repudiaverit, vel ab ea abstinuerit. Aut enim dicendum, nullam apud nos mobilium inter conjuges communionem adesse, aut consuetudine, & praxi contrarium restantibus *Caput ord. nrae 74. §. 1.* in verbis: Die bewegliche, und fahrende Haab, und Güter bleiben zc. dero wegen sie auch die Schulden zu zahlen verpflichtet sind. non tam crudè, & indiscretè intelligere debemus, quasi generali hac, & indefinitâ locutione cujusvis generis debita, ac omnia mobilia continerentur, sed quemadmodum juris nostri ratio, & æquitas postulat, ut inter debita mobilia, & immobilia distinguamus, citatumque caput ad mobilia debita ratione heredis mobilis restringamus, *VOETS in Hist. jur. n. 209. 210. & 213.* ita rursus dicamus, quod debitis non socialibus à conjugè defuncto contractis obstricta non sit medietas mobilium ad superstitem jure communionis pertinens, sed illa medietas, cæteraque bona, quæ ad defunctum pertinere, cum ratio statuti in eo videatur posita, quod qui titulo lucrativo, vel hereditario bona mobilia defuncti acceptat, ad debita quoque defuncti mobilia teneatur. Quin quod hic in hereditate bona mobilia non intelliguntur, nisi omni ære alieno deducto *VOETS Hist. J. n. 210. BECKERS combin. 15.* qui itaque hocce lucrum, aut mobilem hereditatem repudiat, aut etiam beneficio legis, & inventarii acceptat, ab onere quoque aut simpliciter, aut saltem ultra lucri hujus, vel hereditatis vires immunis sit, æquum, & justum est. *Meun. op. postb. def. 12. n. 8. & seqq.* Licet usufructum bonorum defuncti jam vere devolutorum, quæ deducto ære forte alieno supersunt, sibi reservet, cum enim æs alienum onus sit heredis, usufructuarius

satisfacit, si patiatur illud à forte deduci. *Wesel tr. 2. cap. 3. n. 95. & L. 1. C. si cert. pet.*

Quer. 15to. Annon denique conjux conjugem superviventem usufructu statutorio devolutorum, & medietate suâ mobilium testamento privare poterit, cum per provisionem hominis cesset provisio legis?

Re. Negativè. Inprimis etenim ejusmodi lucrum sub initio matrimonii secundum consuetudinem contracti conjuges sibi invicem tacito pacto videntur appromisisse, ac insuper lege provinciali confirmando hanc consuetudinem id ipsum expresse conjugi ultimo superstiti in omnem casum attributum reperimus. *Cap. Ord. F. M. 74. §. 1, & cap. 95. pr. & §. so viel nun; Quod autem ex lege speciali datum est lucrum, privatus auferre modis omnibus non valebit. Nov. 22. cap. 33.* ubi conjugi potestas privandi conjugem usufructu dotis, & sponsalitiæ largitatis hac adjectâ regulâ denegatur. *STOCKM. Decis. 57. VOETS Hist. jur. n. 116. 117. & 211.* Nec mirum; in cæteris namque legitimis successionebus lex tantum consulit defuncto intestato, ut certum, ac justum heredem habeat, sicque legalis succedendi ordo (exceptâ legitimâ) duntaxat conditionalis est, si nimirum defunctus testamentarium heredem habiturus non sit. Qua legis provisione hic opus non est, cum absque hac speciali legis dispositione nihilominus heredes legitimi modo essent determinati. Quod itaque lex hoc modo statuit, non potest esse in defuncti, ne herede destituatur, sed est in favorem ejus, cui hujusmodi lucrum specialiter addicitur. Quapropter & hic solus favori, vel lucro huic renunciare poterit. *Arg. L. 46. ff. de pactis, & L. 2. C. ut in poss. legat.*

COROLLARIA
EX OMNIFARIO JURE.

Jus gentium universale est ipsum jus naturæ; particulare ipsum jus civile, quod quæque gens, vel civitas sibi proprium constituit.

- 2) Maritalis in uxores potestas naturali potioritate, ipsiusque Dei Creatoris effato *Gen. 3. 16.* fundata pro vario nationum genio varie adstricta, aut taxata apud nos id humanitatis temperamentum recipit, ut non ex capite, non ex calce, sed ex costa viri formatas congrua subordinatione habeamus ut socias.
- 3) Legislatio Mosaica *Exodi. 21. 35.* in verbis: *Si bos alienus bovem alterius vulneraverit, & ille mortuus fuerit, vendent (subintell. si damnificatus urgeat) bovem vivum, & dividunt pretium, cadaver autem mortui inter se disperdent,* exhibet bellissimum societatis fortuitæ, & purificationis prototypon.
- 4) Davidica constitutio *R. 1. 30. 24.* *Æqua pars erit descendens ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter dividunt,* symbolizat cum conjugali nostra acquæstum societate.
- 5) Nec minus jure civili Romano approbata videtur per *L. 29. pr. L. 52. §. 4. pr. L. 76. ff. pro socio §. 1. §. 7. eod.* nisi sociis cœuntibus aliter placuerit.

- 6) Virginem simulatâ matrimonii promissione seducens tenetur eam ducere ex justitia.
- 7) Ob mutuum non licet stipulari usuras, nisi compensatorias.
- 8) Parochus, cui aliunde de competentia provisum, circa Decimas non Divini, sed Ecclesiastici tantum juris assistentiam habet.
- 9) Insignia unius Familiæ uniformiter conferri alteri non possunt, quippe quo institutum hoc, ejusque finis omnino turbaretur. Hinc & tanto magis.
- 10) Inter Nobiles nominis, atque Insignium simultanea identitas præsumptionem facit gentilitiæ consanguinitatis vice probationis fungentem, & ab onere ulterioris relevantem, donec contrarium proberetur.
- 11) Lex, quæ ignobiles removet ab acquisitione Sedium matricularum Ordinis Equestris der Landtagsfähigen Rittersitzen, aut quemlibet hujus ordinis, non apparente vindice consanguineo, ad protimisi admittit, saluberrimæ provisionis est, nec cuiquam facit injuriam.
- 12) Feudum novum concessum jure antiqui assumit naturam feudi antiqui.
- 13) Consensus à domino in oppignorationem feudi simpliciter præstitus ad usuras quoque, si ve interesse extenditur.
- 14) Denunciatus manifestatus non est testis habilis contra inquisitum aliàs forte absolvendum.
- 15) In Ducat. Juliæ, & Mont. bonum stemmaticum

- cum retrahere volens intra tempus legitimum recte convenit primum emptorem, quamvis hic non amplius possideat.
- 16) Bona stipatica vel immobilia conjugis superstitis omnino abusive, defuncti è contra propriè devoluta dicuntur.
- 17) Socius rebus communibus in concreto diligentiam non mediam tantum, sed omnem debet. *L. 72. ff. pro soc. §. f. 7. eod. L. 32. in f. ff. de pos.* quanquam hæc mediæ in abstracto plerumque æqualis sit, cum paucissimi in rebus etiam propriis sint diligentissimi.
- 18) Ea, quæ in dotationem filiarum impenduntur nequidem societati omnium bonorum specialiter dictæ, nisi ex pacto adjecto imputare licet. *arg. L. 73. & L. 81. ff. pro. soc.*
- 19) Neque ab alimentacione suorum ad dotationem hic valida argumentatio.
- 20) Socius ita dictus omnium bonorum simpliciter, etsi non ipsas hereditates sibi delatas &c. bene tamen earum fructus communicare debet. *L. 7. 8. 9. & seqq. ff. pro. soc.*

